

NOZIEDZĪGI IEGŪTU LĪDZEKĻU LEGALIZĒŠANA

Valentija Liholaja
2020.gada 29.oktobris

REGULĒJUMS STARPTAUTISKAJĀS TIESĪBĀS

ANO KONVENCIJAS

**1988.gada 20.decembra
Konvencija pret narkotisko
un psihotropo vielu
nelegālu apriti
(Vīnes konvencija)**

**2000.gada 13.decembra
Konvencija pret
transnacionālo organizēto
noziedzību
(Palermo konvencija)**

**2005.gada 19.maija
Pretkorupcijas konvencija**

REGULĒJUMS EIROPAS SAVIENĪBAS TIESĪBĀS

KONVENCIJAS, DIREKTĪVAS

**1990.gada 8.novembra
Konvencija par noziedzīgi
iegūtu līdzekļu
legalizācijas novēršanu,
meklēšanu, izņemšanu un
konfiskāciju
(Strasbūras konvencija)**

**2005.gada 16.maija
Konvencija par noziedzīgi
iegūtu līdzekļu
legalizācijas un terorisma
finansēšanas novēršanu
kā arī šo līdzekļu
meklēšanu, izņemšanu un
konfiskāciju
(Varšavas konvencija)**

**Eiropas Parlamenta un
Padomes 2018.gada
23.oktobra Direktīva (ES)
2018/1673 par noziedzīgi
iegūtu līdzekļu
legalizācijas apkarošanu
ar krimināltiesībām
(iestrādātas Varšavas
konvencijas nostādnes)**

Par noziedzīgiem atzīstami visi tie gadījumi, kad

Strasbūras konvencija

noziedzniekam būtu vajadzējis zināt, ka konkrētais īpašums ir noziedzīgi iegūti līdzekļi

Varšavas konvencija

- 1) likumpārkāpējam ir bijušas aizdomas, ka attiecīgais īpašums ir noziedzīgi iegūti līdzekļi;
- 2) likumpārkāpējam būtu vajadzējis apzināties, ka attiecīgais īpašums ir noziedzīgi iegūti līdzekļi

Varšavas konvencija par predikatīvo nodarījumu

- 1) Ikviena dalībvalsts nodrošina to, ka iepriekšēja vai vienlaicīga notiesāšana par predikatīvo nodarījumu nav priekšnoteikums tam, lai personu notiesātu par noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanu;**
- 2) Ikviena dalībvalsts nodrošina to, ka personu var notiesāt par noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizāciju, ja ir pierādīts, ka īpašums ir iegūts, izdarot predikatīvu nodarījumu, turklāt šādā gadījumā nav precīzi jāpierāda, ar kuru noziegumu ir saistīta šāda īpašuma ieguve**

Kriminālikuma 195.panta pirmā daļa

Līdz 2005.gada 1.jūnijam

(1) Par noziedzīgi iegūtu finanšu līdzekļu vai citas mantas legalizēšanu, pārkāpjot likumā noteiktās prasības un apzinoties šo līdzekļu vai mantas iegūšanas noziedzīgumu

Aktuālā redakcija

(1) Par noziedzīgi iegūtu finanšu līdzekļu vai citas mantas legalizēšanu
(blanketa norma, formāla sastāva noziegums)

2008.gada Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma un proliferācijas finansēšanas novēršanas likuma (Novēršanas likums) 5.pants līdz 29.04.2011.

(1) Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācija ir šādas darbības, ja tās izdarītas nolūkā slēpt vai maskēt līdzekļu noziedzīgo izcelsmi vai palīdzēt citai personai, kura iesaistīta noziedzīga nodarījuma izdarīšanā, izvairīties no juridiskās atbildības:

1) Noziedzīgi iegūtu līdzekļu pārvēršana citās vērtībās, to atrašanās vietas vai piederības mainīšana;

2) Noziedzīgi iegūtu līdzekļu patiesā rakstura, izcelsmes, atrašanās vietas, izvietojuma, kustības, piederības slēpšana vai maskēšana;

3) Noziedzīgi iegūtu līdzekļu iegūšana īpašumā, valdījumā vai lietojumā, ja šo tiesību rašanās brīdī ir zināms, ka līdzekļi ir noziedzīgi iegūti;
4) līdzdalība kādā no šā panta pirmās daļas 1., 2. vai 3. punktā minētajām darbībām.

NOZIEGUMI, KAS IZDARĪTI LĪDZ 29.04.2011.

Pieejams 21 nolēmums, 20 gadījumos apsūdzētajiem inkriminēts predikatīvais noziegums (16 gadījumos – izvairīšanās no nodokļu nomaksas, 3 gadījumos krāpšana un 1 gadījumā – piesavināšanās.

Apsūdzībā saskaņā ar KL 195.pantu attaisnotas 11 personas (nav konstatēts nozieguma sastāvs – priekšmets, subjektīvā puse, vienas un tās pašas darbības norādītas kā predikatīvā, tā sekundārā nozieguma aprakstā), pret 2 personām kriminālprocess izbeigts sakarā ar atteikšanos no apsūdzības

ATTAISNOJOŠS SPRIEDUMS

A Ar pirmās instances tiesas spriedumu A atzīts par vainīgu izvairīšanās no nodokļu nomaksas izdarīšanā un noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanā lielā apmērā, bet B atzīts par vainīgu šo noziegumu atbalstīšanā.

Apelācijas instances tiesa A apsūdzībā saskaņā ar KL 195.panta trešo daļu un B apsūdzībā saskaņā ar KL 20.panta ceturto daļu un 195.panta trešo daļu attaisnoja, 1) pamatojot, ka apsūdzēto darbībās nav nozieguma sastāva, proti, nav konstatēts nolūks slēpt vai maskēt noziedzīgi iegūtos līdzekļus. 2) Tāpat norādīts, ka par noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanu nevar atzīt tās pašas darbības, kuras inkriminētas kā izvairīšanās no nodokļu nomaksas, jo tās nav izdarītas ar mērķi radīt iespaidu citām personām, ka legalizējamie līdzekļi ir iegūti likumīgi.

Augstākās tiesas Senāts ar 2019.gada 19.decembra lēmumu lietā SKK-219/2019 apelācijas instances tiesas spriedumu atstāja negrozītu, pirmkārt, norādot, ka KL 195.panta inkriminēšanai jākonstatē tajā paredzētā nozieguma priekšmets, tas ir, noziedzīgi iegūti finanšu līdzekļi vai cita manta. Otrkārt, Senāts norādīja, ka kā predikatīvajam noziegumam, kura rezultātā līdzekļi noziedzīgi iegūti, tā arī sekundārajam noziegumam – šo noziedzīgi iegūto līdzekļu legalizēšanai piemīt savas konkrēta noziedzīga nodarījuma sastāva objektīvās un subjektīvās pazīmes, un to objektīvo pusi nevar veidot vienas un tās pašas darbības.

Novēršanas likuma 5.panta pirmā daļa 2011.gada 31.marta likuma redakcijā (SPĒKĀ NO 2011.GADA 29.APRĪĻA)

(1) Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācija ir šādas darbības:

1) Noziedzīgi iegūtu līdzekļu pārvēršana citās vērtībās, to atrašanās vietas vai piederības mainīšana, zinot, ka šie līdzekļi ir noziedzīgi iegūti, un ja šīs darbības veiktas nolūkā slēpt vai maskēt līdzekļu noziedzīgo izcelsmi vai palīdzēt citai personai, kura iesaistīta noziedzīga nodarījuma izdarīšanā, izvairīties no juridiskās atbildības;

2) noziedzīgi iegūtu līdzekļu patiesā rakstura, izcelsmes, atrašanās vietas, izvietojuma, kustības, piederības slēpšana vai maskēšana, zinot, ka šie līdzekļi ir noziedzīgi iegūti;

3) noziedzīgi iegūtu līdzekļu iegūšana īpašumā, valdījumā vai lietojumā, ja šo tiesību rašanās brīdī ir zināms, ka šie līdzekļi ir noziedzīgi iegūti;

4) līdzdalība kādā no šā panta pirmās daļas 1., 2. un 3.punktā minētajām darbībām

AR 2011.GADA 31.MARTA LIKUMU IZDARĪTO GROZĪJUMU BŪTĪBA

Izvērtējot izmaiņas secināms, ka tās skar noziedzīgu nodarījumu legalizācijas subjektīvās pazīmes:

1) likuma 5.panta pirmās daļas 1.-3.punktā norādīts, ka tajos norādītās darbības ar finanšu līdzekļiem vai citu mantu tiek veiktas, zinot, ka šie līdzekļi ir noziedzīgi iegūti;

2) nolūks slēpt vai maskēt līdzekļu noziedzīgo izcelsmi vai palīdzēt citai personai, kura iesaistīta noziedzīga nodarījuma izdarīšanā, izvairīties no juridiskas atbildības, ir obligāta subjektīvās puses pazīme tikai gadījumos, kad tiek veiktas šā panta pirmās daļas 1.punktā norādītās darbības – noziedzīgi iegūtu līdzekļu pārvēršana citās vērtībās, to atrašanās vietas vai piederības mainīšana

2017.GADA 22.JŪNIJA LIKUMA GROZĪJUMI

Novēšanas likuma 5.pantā (SPĒKĀ NO 2017.GADA 1.AUGUSTA)

1) pirmās daļas 1. un 2.punktā vārds «zinot» aizstāts ar vārdu «apzinoties»

3) izslēgts pirmās daļas 4.punkts

2) pirmās daļas 3.punkts izteikts:

«(3) citas personas noziedzīgi iegūtu līdzekļu iegūšana īpašumā, valdījumā vai lietojumā vai to realizēšana, apzinoties, ka šie līdzekļi ir noziedzīgi iegūti»

4) pirmā daļa papildināta ar 1.¹ punktu: par noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanu atzīstamas arī šā panta pirmās daļas 1., 2. un 3.punktā minētās darbības, kad persona apzināti pieļāva, ka līdzekļi ir noziedzīgi iegūti

2017.GADA 26.OKTOBRA GROZĪJUMS Novēršanas likuma 5.panta pirmajā daļā (spēkā no 2017.gada 19.novembra)

Likuma 5.panta pirmā daļa papildināta ar 2.¹ punktu:

«noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācija par tādu ir atzīstama neatkarīgi no tā, vai konstatēts, konkrēti no kura noziedzīga nodarījuma līdzekļi ir iegūti»

GROZĪJUMI KRIMINĀLLIKUMĀ

Ar 2017.gada 22.jūnija likumu jaunā redakcijā izteikts KL 314.pants, lai novērstu dublēšanos ar Novēršanas likuma 5.panta pirmās daļas 3.punktā minētajām darbībām (spēkā no 2017.gada 1.augusta)

Ar 2019.gada 6.jūnija likumu (spēkā no 2019.gada 3.jūlija) no KL 22.panta pirmās daļas un 313.panta pirmās daļas izslēgta norāde uz noziedzīgā kārtā iegūtu priekšmetu iepriekš neapsolītu slēpšanu

GROZĪJUMI KRIMINĀLPROCESA LIKUMĀ

Ar 2017.gada 22.jūnija likumu (spēkā no 2017.gada 1.augusta) KPL 124.pants papildināts ar sesto daļu: «**Pierādīšanas priekšmetā ietilpstošie apstākļi attiecībā uz mantas noziedzīgo izcelsmi uzskatāmi par pierādītiem, ja pierādīšanas gaitā ir pamats atzīt, ka mantai, visticamāk, ir noziedzīga, nevis likumīga izcelsme**»

Ar 2019.gada 21.novembra likumu KPL 124.panta sestajā daļā vārdi «**pierādīšanas priekšmetā**» aizstāti ar vārdiem «**kriminālprocesā un procesā par noziedzīgi iegūtu mantu pierādīšanas priekšmetā**»

Ar 2018.gada 20.jūnija likumu (spēkā no 2018.gada 1.septembra) KPL 124.pants papildināts ar septīto daļu: «**Lai pierādītu noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanu, jāpierāda, ka šie līdzekļi ir noziedzīgi iegūti, bet nav nepieciešams pierādīt, konkrēti no kura noziedzīga nodarījuma līdzekļi iegūti**».

Ar 2019.gada 21.novembra likumu (spēkā no 2019.gada 24.decembra) no septītās daļas izslēgti vārdi «**jāpierāda, ka šie līdzekļi ir noziedzīgi iegūti, bet**»

KL 195.panta aktuālās redakcijas sastāva objektīvās pazīmes (I)

Nozieguma priekšmets – noziedzīgi iegūti finanšu līdzekļi vai cita manta

<p>Līdzekļi – finanšu līdzekļi vai cita ķermeniska, kustama vai nekustama manta (Novēršanas likuma 1.panta 1.punkts)</p>	<p>Finanšu līdzekļi – personas turējumā esoši finanšu instrumenti vai maksāšanas līdzekļi (skaidras vai bezskaidras naudas veidā), dokumenti (papīra vai elektroniskā veidā), kas ir personas īpašumā vai valdījumā un kas rada tiesības gūt labumu no tiem, kā arī īpašumā vai valdījumā esoši dārgmetāli</p>	<p>(Novēršanas likuma 1.panta 2.punkts)</p>
---	---	---

Bezskaidra nauda kā finanšu instruments

Bezskaidra nauda - nauda (izņemot banknotes un monētas), kas jebkurā valūtā **kreditēta kādā kontā (arī visu veidu noguldījumi)** – Finanšu nodrošinājuma likuma 1.panta 5.punkts

Tiesību zinātnē – ar bezskaidru naudu saprot finanšu līdzekļus bankas kontā, un bezskaidras naudas atrašanās bankas kontā atbilst jēdzienam «noguldījums», kas Kredītiestāžu likuma 1.panta 6.punktā skaidrots kā naudas līdzekļu glabāšana kredītiestādes kontā noteiktu vai nenoteiktu laiku.

Ar brīdi, kad nauda tiek iemaksāta bankā, par tās īpašnieku kļūst banka, jo noguldījums kļūst par daļu no bankas finanšu līdzekļiem, kurus kredītiestāde var izmantot pēc saviem ieskatiem kreditēšanai un citām vajadzībām, savukārt klientam rodas saistībtiesiska prasījuma tiesība pret banku noguldīto finanšu līdzekļu apmērā

(Kārkliņš J., Rozenbergs J. Bezskaidras naudas līdzekļu juridiskais statuss: civiltiesiskie un krimināltiesiskie aspekti. Jurista Vārds, 21.02.2017, Nr.8, 9.-10.lpp.)

Finanšu līdzekļu un citas mantas noziedzīgā izcelsme

Līdzekļi atzīstami par noziedzīgi iegūtiem: 1) ja personas īpašumā vai valdījumā tie tieši vai netieši iegūti noziedzīga nodarījuma rezultātā; 2) citos Krimināllikuma noteiktajos gadījumos (Novēršanas likuma 4.panta pirmā daļa)

KL 70.¹¹ panta otrā daļa – ja mantas vērtība nav samērīga ar personas likumīgiem ienākumiem un persona nepierāda, ka manta ir iegūta likumīgā ceļā, par noziedzīgi iegūtu var atzīt arī mantu, kas pieder personai, kura: 1) izdarījusi noziegumu, kas pēc sava rakstura ir vērsts uz materiāla vai citāda labuma gūšanu; 2) ir organizētas grupas dalībnieks; 3) izdarījusi noziegumu, kas ir saistīts ar terorismu.

Šā panta trešā daļa – par noziedzīgi iegūtu mantu var atzīt arī mantu, kas atrodas citas tādas personas rīcībā, kura uztur pastāvīgas ģimenes, saimnieciskas vai citādas mantiskas attiecības ar šā panta otrajā daļā minēto personu, ja šīs personas rīcībā esošās mantas vērtība nav samērīga ar tās likumīgiem ienākumiem un ja persona nepierāda, ka manta ir iegūta likumīgā ceļā.

Finanšu līdzekļu un citas mantas noziedzīgā izcelsme

Novēršanas likuma 4.panta trešajā daļā norādīti gadījumi, kad, papildus Krimināllikumā noteiktajiem, par noziedzīgi iegūtiem uzskatāmi arī līdzekļi, kuri pieder šajā panta daļā norādītajām personām, vai kurus tieši vi netieši kontrolē šīs personas.

Saskaņā ar novēršanas likuma 4.panta piektajā daļā noteikto, līdzekļi par noziedzīgi iegūtiem atzīstami Kriminālprocesa likuma noteiktajā kārtībā

(sk. Stukāns J. Mantas atzīšanas par noziedzīgi iegūtu tiesiskais regulējums un tā piemērošanas problemātika. Promocijas darbs. Rīga, 2019).

Prakses piemērs

Piemēram, E un F atzīti par nevainīgiem tiem celtajā apsūdzībā saskaņā ar KL 195.panta trešo daļu un attaisnoti, pamatojot, ka nav konstatējams nozieguma priekšmets – noziedzīgi iegūti līdzekļi, tā kā, izdarot KL 218.panta otrajā daļā paredzēto noziedzīgo nodarījumu, nav iegūti reāli finanšu līdzekļi, kurus varētu legalizēt, jo SIA [X] pārmaksātās summas izmantotas citu nodokļu segšanai

KL 195.panta aktuālās redakcijas sastāva objektīvās pazīmes (II)

Objektīvās puses pamatpazīme – aktīva darbība – legalizēšana:

1) noziedzīgi iegūtu līdzekļu pārvēršana citās vērtībās, to atrašanās vietas vai piederības mainīšana;

2) noziedzīgi iegūto līdzekļu patiesā rakstura, izcelsmes, atrašanās vietas, izvietojuma, kustības, piederības slēpšana vai maskēšana;

3) citas personas noziedzīgi iegūtu līdzekļu iegādāšanās īpašumā, valdījumā vai lietojumā vai to realizēšana

Objektīvās puses papildu pazīme – līdzekļu noziedzīgā izcelsme

-Gan KL 195.pantā, gan arī Novēršanas likuma 5.panta pirmajā daļā norādīts, ka līdzekļi, ar kuriem tiek veiktas objektīvo pusi veidojošās darbības, ir noziedzīgi iegūti, kas vērtējama kā objektīvās puses papildu pazīme, kura līdz ar pamatpazīmi ir iekļauta noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanas sastāva obligāto pazīmju skaitā.

-Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācija par tādu atzīstama arī tad, ja Krimināllikumā paredzētais noziedzīgais nodarījums, kura rezultātā tieši vai netieši ir iegūti šādi līdzekļi, ticis izdarīts ārpus Latvijas Republikas teritorijas (Novēršanas likuma 5.panta otrā daļa)

-Ja līdzekļi tieši vai netieši iegūti noziedzīga nodarījuma rezultātā, legalizēšana būs saistīta ar predikatīvo noziedzīgo nodarījumu, taču nav nepieciešams pierādīt, konkrēti no kura noziedzīga nodarījuma līdzekļi iegūti (Novēršanas likuma 5.panta 2.¹ daļa un KPL 124.panta septītā daļa)

Augstākās tiesas Senāta atziņa par tiesiskā regulējuma grozījumiem attiecībā par predikatīvo noziegumu

**Senāta Krimināllietu departamenta senatoru kopsapulces 2019.gada 19.jūnija lēmuma
«Par tiesību normu par noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas novēršanu interpretāciju»**

3.punkts:

«ar minētajiem grozījumiem *expresis verbis* tika nostiprinātas 2005.gada 16.maija Eiropas Padomes Konvencijas par noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma finansēšanas novēršanu, kā arī šo līdzekļu meklēšanu, izņemšanu un konfiskāciju 9.panta sestajā daļā paredzētās prasības. [...] Turklāt jāņem vērā, ka minētās konvencijas 9.panta piektā daļa paredz, ka ikviena dalībvalsts nodrošina to, ka iepriekšēja vai vienlaicīga notiesāšana par predikatīvo nodarījumu nav priekšnoteikums tam, lai personu notiesātu par noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanu».

Eiropas Cilvēktiesību tiesas 2017.gada 2.maija lēmums lietā Stīvs Mitčels Zschüschen pret Beļģiju (pieteikums Nr.23572/07)

Nīderlandes pilsonis atzīts par vainīgu noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanā, divu mēnešu laikā Beļģijā atvērtajā kontā ieskaitot 75 000 euro, par kuru izcelsmi sniegt ziņas viņš atteicās. Antverpenes krimināltiesa cita starpā norādīja, ka likums neparedz kādus formālus pienākumus konkrēta predikatīvā nozieguma konstatēšanai. Tiesai, ņemot vērā esošos pierādījumus, nepieciešams pārbaudīt, vai ir pierādīta naudas līdzekļu noziedzīga izcelsme.

Antverpenes apelācijas tiesa, noraidot apelācija sūdzību, pamatoja, ka likumā «netiek prasīta kriminālprocesa uzsākšana par predikatīvo noziegumu; netiek prasīts, lai apsūdzībā tiktu norādīts predikatīvais noziegums; pat netiek prasīts, lai tiesnesis, kurš pieņem spriedumu par naudas līdzekļu atmazgāšanu, zinātu konkrēto predikatīvo noziegumu pie nosacījuma, ka viņš, pamatojoties uz faktiskajiem apstākļiem, var izslēgt jebkādu legālu izcelsmi».

No kasācijas instances tiesas nolēmuma izriet, ka pierādīšanas pienākums, kas saistīts ar nozieguma priekšmeta noziedzīgo izcelsmi, izpildās, kad, pamatojoties uz faktiem, jebkāds šīs mantas likumīgs avots ar pārlicību var tikt izslēgts. Pierādīšanas pienākums attiecībā par mantas noziedzīgā izcelšanās apzināšanos uzskatāms par izpildītu, ja to ar pārlicību var izsecināt no faktiskajiem apstākļiem.

Turpinājums

Eiropas Cilvēktiesību tiesā iesniegtas vairākas sūdzības, uzskatot, ka viņa nevainīguma prezumpcija, viņa tiesības klusēt, viņa tiesības uz aizstāvību, tiesības saņemt izsmeļošu informāciju par uzrādītās apsūdzības raksturu un cēloņiem tika aizskartas sakarā ar to, ka nacionālās tiesas nav raksturojušas predikatīvo noziegumu un nav konstatējušas it kā atmazgātās naudas nelikumīgu izcelsmi.

ECT, atzīstot sūdzības par nepieņemamām, norādīja, ka sūdzībās minētais fakts pats par sevi nevar tikt uzskatīts par iesniedzēja norādīto Konvencijas normu pārkāpumu. Kasācijas tiesas judikatūrā ir nostiprināta atziņa, ka, lai personu atzītu par vainīgu naudas līdzekļu atmazgāšanā, pietiekami konstatēt pierādītu to nelikumīgo izcelsmi un nepieciešamās zināšanas, kuras tam piemita, un nav nepieciešams, lai tiesnesis zinātu konkrēto noziegumu pie nosacījuma, ka, pamatojoties uz faktiem, viņš var izslēgt jebkādu legālu izcelsmi, kas atbilst Varšavas konvencijas 9.panta 3. un 6.punktam

KL 195.panta aktuālās redakcijas sastāva subjektīvās pazīmes (III)

Subjekts – fiziska un pieskaitāma persona, kura sasniegusi četrpadsmit gadu vecumu

Nozieguma izdarītāja saistība ar legalizēto līdzekļu noziedzīgo izcelsmi un līdz ar to arī atbildība atkarīga no tā, kādas objektīvo pusi veidojošās darbības ir izdarītas

Novēršanas likuma 5.panta pirmās daļas 1. un 2.punktā norādīto darbību izdarītājs var būt gan persona, kura pati līdzekļus noziedzīgi ieguvusi, gan persona, kura legalizē citas personas noziedzīgi iegūtos līdzekļus

Novēršanas likuma 5.panta pirmās daļas 3.punktā norādītās darbības tiek izdarītas ar citas personas noziedzīgi iegūtiem līdzekļiem

Psihiskā attieksme pret legalizācijas objektīvajām pazīmēm

- 1) Personas psihiskā darbība var būt atšķirīgas intensitātes atkarībā no tā, uz kādu sastāva pazīmi (pamatpazīmi vai papildu pazīmi) tā attiecas;
- 2) pretiesiska darbība (objektīvās puses pamatpazīme), ja tā ir apzināta, vienmēr ir tīša un personas psihiskā attieksme pret to izpaužas vienīgi tieša nodoma veidā;
- 3) zināšanu līmenis attiecībā par legalizēšanas priekšmeta noziedzīgo izcelsmi (papildu pazīmi) izpaužas kā apzināšanās vai apzināta pieļaušana, ka legalizējamie līdzekļi iegūti noziedzīgi;
- 4) Nodoma veida noteikšanā nozīme ir tikai personas psihiskajai attieksmei pret objektīvās puses pamatpazīmēm, un legalizēšanas priekšmeta noziedzīguma apzināšanās šā jēdziena plašākā vai šaurākā nozīmē neietekmē subjektīvās puses vērtējumu kopumā;

Izvērtējot nodoma intelektuālo un gribas momentu attiecībā pret objektīvās puses pamatpazīmi – darbību, secināms, ka noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizēšana ir tīšs noziegums un to raksturo tiešs nodoms, jo persona apzinās savas darbības kaitīgumu un apzināti to veic

Noziedzīga nodarījuma mērķis (nolūks)

Mērķis (nolūks) – iecerētais rezultāts, ko persona, izdarot noziedzīgu nodarījumu, vēlas sasniegt, kam Novēršanas likuma 5.panta pirmās daļas 1.punktā ir noziedzīga nodarījuma sastāva obligātas pazīmes nozīme, kas ietekmē nodarījuma kvalifikāciju

par noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizāciju atzīstama noziedzīgi iegūtu līdzekļu pārvēršana citās vērtībās vai piederības mainīšana, ja šīs darbības veiktas 1) nolūkā slēpt vai maskēt līdzekļu noziedzīgo izcelsmi vai 2) palīdzēt citai personai, kura iesaistīta noziedzīga nodarījuma izdarīšanā, izvairīties no juridiskās atbildības

Prakses piemēri ar norādi uz 5.panta pirmās daļas 1.punktu (nav norādes uz nolūku)

1 – «A, veikdama noziedzīgi iegūto līdzekļu pārskaitīšanu no sava norēķinu konta uz C un D norēķinu kontiem uz fiktīvu maksājumu mērķa (darījumu) pamata, kā arī ar šiem naudas līdzekļiem dodot iespēju rīkoties citām personām, uz neesošu darījumu pamata mainīdama naudas līdzekļu atrašanās vietu un piederību, maskēja noziedzīgi iegūto līdzekļu patieso raksturu un izcelsmi, tādējādi atbilstoši likuma [..] 5.panta pirmās daļas 1. un 2.punktam izdarīja darbības, kas liecina par noziedzīgi iegūto līdzekļu legalizāciju, kas minētās darbības atzīst par noziedzīgām».

2 – «D personu grupā pēc iepriekšējas vienošanās ar pirmstiesas kriminālprocesā nenoskaidrotu personu, pret kuru kriminālprocess izdalīts atsevišķā lietvedībā, veica noziedzīgu nodarījumu rezultātā iegūto finanšu līdzekļu slēpšanu, mainot to atrašanās vietu, iegūstot šos līdzekļus savā valdījumā un tālāk nododot tos patiesā labuma guvējam. Apzinoties, ka šie līdzekļi bija noziedzīgi iegūti, atbilstoši likuma [..] 5.panta pirmās daļas 1. un 3.punktam izdarīja noziedzīgi iegūto līdzekļu legalizēšanu».

Augstākās tiesas atziņas par subjektīvo pusi

(Senatoru kopsapulces 2019.gada 19.jūnija lēmums)

1.punkts: «Iztiesājot lietas, kurās persona apsūdzēta par noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanu, jāņem vērā, ka 2011.gada 29.aprīlī stājās spēkā grozījumi NILLTFNL 5.pantā, kas paredz, ka speciālais nolūks slēpt vai maskēt noziedzīgo izcelsmi vai palīdzēt personai, kura iesaistīta noziedzīga nodarījuma izdarīšanā, izvairīties no juridiskās atbildības» ir attiecināms tikai uz NILLTFNL 5.panta pirmās daļas 1.punktā norādītajām darbībām. Savukārt attiecībā un NILLTFNL 5. panta pirmās daļas 2. un 3.punktā ietvertajām darbībām speciālais nolūks nav jākonstatē».

2.punkts: «Iztiesājot lietas, kurās persona ir apsūdzēta tikai par noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanu bez predikatīva noziedzīga nodarījuma, jāņem vērā, ka 2017.gada 9.novembrī stājās spēkā grozījumi NILLTFNI 5.pantā. Ar grozījumiem panta pirmās daļas visos trijos punktos vārds «zinot» tika aizvietots ar vārdu «apzinoties», kā arī tiesību norma tika papildināta ar jaunu daļu, kas turpmāk noteic, ka arī gadījumos, ja persona apzināti pieļāva, ka līdzekļi ir noziedzīgi iegūti, darbības ir atzīstamas par noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanu».

KL 195. un 314.pants

KL 314.pants līdz 01.08.2017

- (1) Mantas iegādāšanās vai realizēšana, apzinoties, ka tā iegūta noziedzīgā kārtā**
- (2) Izdarīts lielā apmērā**
- (3) Izdarījusi organizēta grupa**

KL 314.pants pēc 01.08.2017

- (1) Mantas, kuras vērtība nepārsniedz ievērojamus apmērus, iegādāšanās, glabāšana vai realizēšana, apzinoties, ka tā iegūta noziedzīgā kārtā**
- (2) Izslēgta**
- (3) Izslēgta**

Skaidrojums attiecībā par KL 195. un 314.panta piemērošanu

- **«Likumdevējs, paredzot kaitīguma smaguma apmēru (desmit minimālo mēnešalgu kopsummu) par noteicošo faktoru, lai pateiktu, ka tāds apmērs jau apdraud ekonomiskās intereses, ir devis iespēju norobežot Krimināllikuma 195. un 314.pantā paredzētos noziedzīgos nodarījumus (Krastiņš U. Novitātes Krimināllikuma 195. un 314.panta regulējumā. Jurista Vārds, 28.11.2017, Nr.49, 19.lpp.)**
- **ievērojams apmērs attiecināms tikai uz likuma 5.panta pirmās daļas 3.punktā paredzētajām darbībām, bet darbības, kas paredzēta 1. un 2.punktā, tāpat kā iepriekš kvalificējamās kā saskaņā ar KL 195.pantu neatkarīgi no noziedzīgi iegūtas mantas vērtības.**
- **Ja persona iegūs īpašumā, valdījumā vai lietojumā vai realizēs citas personas noziedzīgi iegūtus līdzekļus (mantu), kas pārsniegs ievērojamu apmēru, vai tas tiks izdarīts lielā apmērā vai organizētā grupā, kriminālatbildība iestāsies saskaņā ar KL 195.pantā noteikto (Spūle D. Aktuālie tiesību aktu grozījumi noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanas apkarošanā. Jurista Vārds, 10.07.2018, Nr.28, 2.lpp.)**

Diskusijai - Norobežošana pēc apmēra vai mērķa?

Ko persona vēlas sasniegt, veicot noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanu?

Juris Juriss: «legalizācija ir process, kas var būt vienkāršāks vai komplicētāks, taču nemainīgi šajā procesā pastāv mērķis, pirmkārt, slēpt šo ienākumu kriminālo izcelsmi un, otrkārt, atbrīvoties no tiesību sargājošo institūciju uzmanības. Tātad, pats jēdziens «legalizācija» jau norāda uz personas vēlmi – nolūku radīt maldīgu priekšstatu par legalizējamo līdzekļu izcelsmi jeb padarīt legalizējamos līdzekļus par šķietami legāliem [..] Nozieguma nosaukums un panta dispozīcijā lietotais vārds «legalizācija» skaidri norāda uz personas mērķi panākt, lai nelikumīgais kļūtu par likumīgu (legālu) – (Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizēšana. Promocijas darbs. Rīga, 2012, 118.lpp.)

Andrejs Judins: «Tieši šā mērķa esamība ļauj norobežot Krimināllikum 195.pantā paredzēto noziegumu no noziedzīgā kārtā iegūtā patērēšanas, kas nav krimināli sodāma, un Krimināllikuma 314.pantā paredzētā noziedzīgā nodarījuma – noziedzīgā kārtā iegūtas mantas iegādāšanās un glabāšanas», tagad arī realizēšanas Kriminālatbildība par noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanu. Jurista Vārds, 22.01.2008, Nr.3, 3.-4.lpp.)

Kvalifikācijas risinājums

A atzīts par vainīgu KL 195.panta pirmajā daļā paredzētajā noziegumā, kas izdarīts līdz 2017.gada 1 augustam, konstatējot, ka viņš, nolūkā slēpt finanšu līdzekļu noziedzīgo izcelsmi un iegūt tos savā rīcībā, atvēra bankā norēķinu kontu. Kad tajā tika ieskaitīti noziedzīgi iegūtie 195 euro, A, nolūkā radīt šķietamu priekšstatu par šo finanšu līdzekļu legālu izcelsmi, proti, piederību sev, apzinoties, ka tie ir noziedzīgi iegūti, tos izņēma skaidrā naudā un izmantoja savām vajadzībām. Tādā pat veidā A ieguva arī viņa kontā tajā pat dienā ieskaitītos 150 euro.

Saīsinātajā spriedumā citas informācijas nav, taču pēc apraksta spriežot, varētu būt runa par Novēršanas likuma 5.panta pirmās daļas 1. un 3.punktu

Bet, ja noziegums būtu izdarīts pēc 2017.gada 1.augusta? KL 195.panta 1.daļa (Novēršanas likuma 5.panta pirmās daļas 1.punkts) un 314.pants?

Par noziegumiem, kas izdarīti pēc 2011.gada 29.aprīļa

Iegūts 21 spriedums, galvenokārt lietās, kas skatītas 2018.-2020.gadā

Atšķirībā no iepriekš aplūkotajiem nolēmumiem par noziegumiem, kas izdarīti līdz 2011.gada 29.aprīlim, 14 gadījumos tikuši legalizēti finanšu līdzekļi, ko pirmtiesas kriminālprocesā nenoskaidrotas personas ieguvušas, nelikumīgi pieslēdzoties ārvalstīs dzīvojošu personu vai uzņēmumu bankas kontiem un veicot pārskaitījumus uz apsūdzēto jau esošajiem vai speciāli šim nolūkam atvērtajiem banku norēķinu kontiem.

Septiņos gadījumos legalizējamie līdzekļi iegūti, apsūdzētajam pašam izdarot predikatīvo noziegumu – trijos gadījumos izvairīšanos no nodokļu nomaksas, divos gadījumos krāpšanu un divos - zādzību

Vērtējums

Domājams, ka šis fakts varētu tikt vērtēts kā pozitīvs pavērsiens praksē, ņemot vērā Moneyval piektās kārtas savstarpējā novērtējuma ziņojumā 2018.gada jūlijā norādīto, ka lielākā daļa notiesājošo spriedumu attiecas uz pašu noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizāciju, un praksē ir jūtams, ka kriminālvajāšana ir atkarīga no pamatā esošā predikatīvā noziedzīgā nodarījuma identificēšanas. Tas arī izskaidro to, ka praksē nav atrodamu sistemātiski notiesājoši spriedumi par autonomām legalizēšanas lietām, koncentrējoties uz predikatīvo nodarījumu.

Tas arī ļauj novērst ziņojumā izteiktās bažas, vai izdarītie grozījumi regulējumā nozīmētu atkāpšanos no paļaušanās uz predikatīvā nodarījuma esamību legalizēšanas lietu kriminālvajāšanas un notiesāšanas kontekstā, un vai tiesas būtu gatavas notiesāt apsūdzētos par noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanu arī gadījumos, kad predikatīvais noziedzīgais nodarījums nav precīzi noteikts.

Apsūdzības konkrētība

Augstākās tiesas judikatūrā nostiprināta atziņa, ka KPL 405.pants, kurā norādītas prasības apsūdzības saturam, jāaplūko kopsakarā ar KPL 20.panta pirmo daļu, kas paredz personas tiesības uz aizstāvību, proti, apsūdzībai jābūt tādai, lai apsūdzētā persona varētu zināt ne tikai par kāda noziedzīga nodarījuma izdarīšanu tā tiek apsūdzēta, bet arī kādas konkrēti un kādos apstākļos izdarītas darbības tai tiek inkriminētas uzrādītās apsūdzības ietvaros. Šis nosacījums ietver sevī arī prasību par apsūdzības konkrētību. Apsūdzībai jābūt tādai, kas pilnībā ļauj izsekot tās būtību, nemeklējot papildu izskaidrojumus krimināllietas materiālos (Senāta 04.06.2012 lēmums lietā SKK-8/2012)

Tāpat Augstākā tiesa vairāk kārt norādījusi, ka noziedzīga nodarījuma apraksts ir būtiska notiesājoša sprieduma sastāvdaļa, kas atspoguļo tiesas atzinumu par to, kādu noziedzīgo nodarījumu apsūdzētais ir izdarījis, līdz ar to notiesājošu spriedumu, kurā šis apraksts nav sniegts, nevar atzīt par tiesisku un pamatotu (06.02.2018. lēmums lietā SKK-41/2018; 27.01.2015. lēmums lietā SKK-9/2015; 22.12.2014 lēmums lietā SKK-725/2014; 20.12.2012 lēmums lietā SKK-784/2012; 07.06.2012. lēmums lietā SKK-372/2012)

KL 195.pants kā blanketa norma

Blanketu normu gadījumā tiek izmantotas cita tiesību avota normas, kas detalizē blanketās pazīmes, uz kurām ir sniegtas norādes krimināltiesību normās. Ar šo normatīvo aktu palīdzību tiek konkretizētas krimināltiesību normā ietvertā noziedzīgā nodarījuma sastāva pazīmes, uz tiem tiek izdarītas norādes procesuālā dokumenta aprakstošajā vai motīvu daļā, kvalifikācijas pamatošanai.

Moneyval ziņojumā atzīmēts, ka noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanas nodarījums ir izklāstīts Krimināllikuma 195.pantā, bet tiesību normā nav sniegta legalizēšanas definīcija un saskaņā ar Latvijas tiesību aktiem tā ir uzskatāma par vispārēju normu. Tā vietā šī definīcija ir noteikta Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanas un terorisma un proliferācijas finansēšanas novēršanas likuma 5.pantā. Lai gan nevienā no abiem tiesību aktiem nav skaidras atsauces uz to, ka šī definīcija ir saistoša Krimināllikuma mērķiem, kur ir noteiktas kriminālsankcijas par legalizācijas nodarījumu, praksē Latvijas krimināltiesas spriedumos atsauces uz šo definīciju, kas atbilst Vīnes un Palermo konvencijām.

Kvalifikācijas pamatošanas prakse

Praksē nereti apsūdzētā nodarījumu veido darbības, kas norādītas vairākos Novēršanas likuma 5.panta pirmās daļas punktos. Lai arī tas izdarītā nozieguma kvalifikāciju saskaņā ar KL 195.pantu neietekmē, jo visas darbības aptveras ar šā panta dispozīciju, tomēr noziedzīgi iegūto līdzekļu legalizējošo darbību kopums apsūdzībā ir jānorāda, precizējot to atbilstību konkrētajos Likuma 5.panta pirmās daļas punktos noteiktajam., kas ne vienmēr tiek konstatēts korekti un ir pretrunā ar objektīvo izpausmju aprakstu.

Tā tiesa, atzīstot, ka «B personu grupā pēc iepriekšējas vienošanās ar pirmstiesas kriminālprocesā nenoskaidrotu personu, pret kuru kriminālprocess izdalīts, veikuši noziedzīga nodarījuma rezultātā iegūto finanšu līdzekļu slēpšanu, mainot to atrašanās vietu, iegūstot šos līdzekļus savā valdījumā», norādījusi uz Novēršanas likuma 5.panta pirmās daļas 1. un 3.punktu, lai arī aprakstītais atbilst Likuma 5.panta pirmās daļas 2. un 3.punktā noteiktajam.

Kvalifikācijas pamatošanas prakse

Citā krimināllietā atzīts, ka A, saņēmis piedāvājumu no nenoskaidrotām personām par atlīdzību piedalīties ārvalstīs noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanā, iesaistīja B, kurš piekrita, ka tiks izmantots viņa bankas konts. Kad B kontā četros paņēmienos tika ieskaitīti 8500 euro, B, zinot, ka viņa valdījumā nonākušie līdzekļi ir noziedzīgi iegūti, 7000 euro pārvērtā skaidrā naudā un nodeva nenoskaidrotām personām, pēc kuru ierosinājuma tika veikta legalizēšana, 1000 euro paturēja kā savu atlīdzības daļu, bet 500 euro nodeva A kā viņa atlīdzību par piedalīšanos legalizēšanā.

Tiesa atzina, ka A un B personu grupā pēc iepriekšējas vienošanās legalizēja noziedzīgi iegūtos finanšu līdzekļus, proti, zinot, ka tie ir noziedzīgi iegūti, ieguva tos savā valdījumā, tas ir, veica Novēršanas likuma 5.panta pirmās daļas 3. un 4.punktā paredzētās darbības, kā arī piedalījās finanšu līdzekļu kustības un piederības slēpšanā, proti veica Novēršanas likuma 5.panta pirmās daļas 2. un 4.punktā paredzētās darbības.

1) 4.punkts norādīja uz līdzdalību kādā no 5.panta pirmās daļas 1., 2. vai 3.punktā minētajām darbībām, bet A. un B. inkriminēta dalība; 2) spriedums taisīts 19.06.2019.gadā, 4.punkts izslēgts ar 2017.gada 22.jūnija likumu.

Kvalifikācijas pamatošanas prakse

Ir spriedumi, kur kvalifikācija pamatota ar atsauci tikai uz Likuma 5.pantu vai 5.panta pirmo daļu, arī uz 5.panta pirmās daļas 1.-3.punktu.

Spriedumā, ar kuru A atzīts par vainīgu no AS «Norvik banka» izkrāptā kredīta 6 000 000 euro apmērā legalizēšanā, izmantojot vairākas ārzonu kompānijas, pamatojot nodarījuma kvalifikāciju, norādīts: «Atbilstoši Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma finansēšanas novēršanas likuma 5.panta pirmās daļas 1.-3.punktam atzīstams, ka /pers. A/veica darbības, kas saistītas ar noziedzīgā ceļā iegūto finanšu līdzekļu slēpšanu un maskēšanu, to atrašanās vietas un piederības mainīšanu, zinot, ka šie līdzekļi ir noziedzīgi iegūti, līdzekļu noziedzīgās izcelsmes slēpšanu un maskēšanu, noziedzīgi iegūtu līdzekļu patiesā rakstura, izcelsmes, atrašanās vietas, izvietojuma, kustības, kustības, piederība slēpšanu un maskēšanu, kā arī noziedzīgi iegūtu līdzekļu iegūšanu īpašumā, valdījumā vai lietojumā, ja šo tiesību rašanās brīdī ir zināms, ka šie līdzekļi ir noziedzīgi iegūti».

Noziedzīgu nodarījumu kvalifikācijas noteikumu (ne)ievērošana

Kvalificējot noziedzīgus nodarījumus, nereti netiek ievērots nosacījums, ka līdzdalības gadījumā vispirms tiek norādīta KL 20.panta attiecīgā daļa un pēc tam KL Sevišķās daļas pants (tas pats attiecas arī uz gadījumiem, kad tiek kvalificēta sagatavošanās noziegumam vai nozieguma mēģinājums).

Jautājums – ja sprieduma ievada daļā norādīts: A «apsūdzēts par noziedzīgu nodarījumu izdarīšanu, kas paredzēti Krimināllikuma 218.panta otrajā daļā, 20.panta ceturtajā daļā un 195.panta trešajā daļā», uz kuru no abiem noziedzīgajiem nodarījumiem līdzdalība attiecas?

Par KL 195.panta un 193.¹ panta kopību

Praksē nereti gadījumi, kad personas, kuras notiesātas par noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanu bez predikatīvā nozieguma izdarīšanas, vai nu pašas pēc nenoskaidrotu personu lūguma speciāli atvērušas banku kontus, lai tur varētu ieskaitīt noziedzīgi iegūtus finanšu līdzekļus un veikt to legalizēšanu, vai arī pierunājušas to izdarīt citas personas, bet datus, kas dod iespēju maksāšanas līdzekli, nodevuši ieinteresētām personām.

Proti, runa ir par KL 193.¹ panta pirmajā daļā paredzēto noziedzīgo nodarījumu – tādu datu iegūšana vai izplatīšana, kas dod iespēju nelikumīgi izmantot finanšu instrumentu vai maksāšanas līdzekli un tā kopību ar KL 195.pantā paredzēto noziedzīgo nodarījumu, kas vienā gadījumā tiek veidota, bet citā nē.

Prakses piemērs (I)

No sprieduma aprakstošās daļas izriet, ka pēc A un personas 1 piedāvājuma persona 2 četrās bankās atvēra astoņus kontus, visus bankās saņemtos attālinātās pārvaldīšanas līdzekļus ar personas 1 starpniecību nododot A rīcībā. Bez tam A zinot, ka sludinājumu serverī www.ss.lv ir ievietoti sludinājumi par «darba» piedāvājumu atvērt uz sava vārda kontus kredītiestādēs un visus datus, kuri dod iespēju izmantot uz viņu vārda atvērtos kontus un tiem piesaistītos maksāšanas līdzekļus – maksājumu kartes ar PIN kodiem, kontu un klientu numuriem, elektroniskās identifikācijas kodus šo kontu attālinātai vadībai (internetbankai) nodot trešo personu rīcībā, un atsaucoties uz šiem sludinājumiem, no 41 personas ieguva datus par vairāk nekā 90 kontiem, kurus šīs personas vai nu atvēra uz sava vārda vai nu par materiālu atlīdzību nodeva A rīcībā savus jau atvērtos kontus un to attālinātas pārvaldīšanas līdzekļus. Šādi iegūtos datus A nodeva personas, kriminālprocess pret kuru izdalīts atsevišķā lietvedībā, rīcībā un tie tika izmantoti, veicot naudas pārskaitījumus un legalizējot noziedzīgi iegūtus līdzekļus ne mazāk kā 204 046,12 euro apmērā.

Turpinājums

Tiesa atzina, ka A grupā pēc iepriekšējas vienošanās ar personu, kriminālprocess pret kuru izdalīta atsevišķā lietvedībā, slēpjot un maskējot noziedzīgi iegūto līdzekļu patieso raksturu, izcelsmi un piederību, iegūstot savā valdījumā citas personas noziedzīgi iegūtos līdzekļus, ir izdarījis KL 195.panta otrajā daļā paredzēto noziegumu. Savukārt atzīstot, ka A ieguva un izplatīja, kā arī organizēja tādu datu iegūšanu, kas dod iespēju nelikumīgi izmantot maksāšanas līdzekli, nodarījums kvalificēts saskaņā ar KL 20.panta otro daļu un 193.¹ panta pirmo daļu.

Lai arī A organizēja tādu datu iegūšanu un izplatīšanu, kas dod iespēju nelikumīgi izmantot maksāšanas līdzekli, visi šie dati tika nodoti A, kurš tos nodeva tālāk personai, kriminālprocess pret kuru izdalīts atsevišķā lietvedībā. Tas nozīmē, ka A ieguva šos datus un izplatīja, tas ir, izdarīja KL 193. panta pirmajā daļā norādītās darbības, bija to tiešais izdarītājs. Atbilstoši krimināltiesībās nostiprinātajai atziņai, ka gadījumā, ja līdzdalībnieks tālākajā noziedzīgā nodarījuma realizēšanas gaitā arī pats piedalās nodarījumā, kvalificējot nodarījumu, nav jāatsaucas uz KL 20.panta attiecīgo daļu.

Prakses piemērs (II)

Novēšanas likuma 5.panta pirmās daļas 2. un 3.punktā norādītās darbības konstatētas arī A nodarījumā, kurš pēc vienošanās ar izmeklēšanā nenoskaidrotu personu kopīgi legalizēt no Lielbritānijā dzīvojošajām personām izkrāptos naudas līdzekļus, piekrita ka šie līdzekļi tiek pārskaitīti uz viņa vārda reģistrētu kontu AS «SEB banka», un nodeva nenoskaidrotajai personai informāciju par savu kontu – kodu karti un piekļuves paroles, ko nenoskaidrotā persona nodeva arī citām nenoskaidrotām personām, lai tajā ieskaitītu noziedzīgi iegūtus naudas līdzekļus.

Uz A bankas kontu tika veikti seši nelikumīgi naudas pārskaitījumi kopsummā – 9446,94 euro, ko A, zinot, ka viņa kontā ieskaitītie naudas līdzekļi ir noziedzīgu iegūti, izņēma no sava konta un nodeva nenoskaidrotai personai, saņemot kā atlīdzību 10% no pārskaitītās summas.

Lai arī A tāpat izplatīja datus, kas dod iespēju nelikumīgi izmantot maksāšanas līdzekļus, KL 193.¹ panta pirmajā daļā paredzētais noziegums viņam inkriminēts netika.

Prakses piemērs (III)

Arī krimināllietā A un B apsūdzībā konstatēts, ka persona, kriminālprocess pret kuru izdalīts atsevišķā lietvedībā, zinot, ka no Polijas Republikas banku klientu kontiem tiks izkrāpti finanšu līdzekļi, nolūkā veikt šo līdzekļu legalizāciju, vienojās ar A, ka viņš atradīs personas, kuru kontos varētu ieskaitīt šos finanšu līdzekļus, nodrošinās to izņemšanu skaidrā naudā un nodošanu nenoskaidrotajai personai. Realizējot šo vienošanos, A piedāvāja B saņemt savā kontā noziedzīgi iegūtos finanšu līdzekļus, pēc tam par atlīdzību izņemt tos skaidrā naudā un atdot A, kam B piekrita un paziņoja A savu konta numuru, internetbankas lietotājevārdu un paroli, kurš savukārt to paziņoja nenoskaidrotajai personai.

Tā kā bankas darbinieki atteica izsniegt B viņa kontā ieskaitītos 18 790 euro, tiesa atzina, ka A un B, darbojoties organizētā grupā ar nenoskaidroto personu, ieguva finanšu līdzekļus savā valdījumā un mēģināja slēpt un maskēt to izcelsmi. Jautājums par apsūdzēto atbildību saskaņā ar KL 193.¹ panta pirmo daļu arī šajā gadījumā nav risināts.

Pamatojums kopības veidošanai

Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanas objektīvā puse neaptver tādas darbības kā datu, kas dod iespēju nelikumīgi izmantot maksāšanas līdzekli, iegūšanu un izplatīšanu. Pirmkārt, šīs darbības ir laika ziņā nošķirtas – sākotnēji tiek iegūti dati, kas dod iespēju nelikumīgi izmantot maksāšanas līdzekli, un tikai pēc tam tiek īstenota noziedzīgi iegūto līdzekļu legalizēšana; otrkārt, katra no minētajām darbībām raksturojas ar atšķirīgu, saturiski specifisku objektīvo pusi. Datu, kas dod iespēju nelikumīgi izmantot maksāšanas līdzekli, iegūšana un izplatīšana ir uzskatāma par līdzekli, lai sasniegtu citu noziedzīgu rezultātu, proti, lai veiktu noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanu, un tā nav paredzēta šī cita noziedzīga nodarījuma sastāva pazīmju skaitā.

No krimināltiesību doktrīnas atziņām izriet, ka šādos gadījumos katrs noziedzīgais nodarījums ir jākvalificē atsevišķi, kā to paredz noziedzīgu nodarījumu reālās kopības noteikumi (Krastiņš U. Noziedzīga nodarījuma sastāvs un nodarījuma kvalifikācija. Teorētiskie aspekti. Rīga: Tiesu namu aģentūra, 2014, 313.lpp.).

KL 195. un 195.¹ pantā paredzēto noziedzīgo nodarījumu kopība

KL 195.¹ panta pirmajā daļā noteikta atbildība 1) par apzināti nepatiesu ziņu sniegšanu fiziskajai vai juridiskajai personai, kas ar likumu pilnvarota pieprasīt informāciju par darījumu un tajā iesaistīto finanšu līdzekļu vai citas mantas patieso īpašnieku vai patieso labuma guvēju un 2) par likumā noteikto ziņu par patieso labuma guvēju nesniegšanu vai apzināti nepatiesu ziņu sniegšanu valsts institūcijai vai juridiskajai personai.

Praksē tāpat nav vienveidības jautājumā par to, vai ir nepieciešamība veidot KL 195. un 195.¹ panta pirmajā daļā paredzēto noziedzīgo nodarījumu kopību

Prakses piemērs (I)

Saskaņā ar tiesas konstatēto, D pēc vienošanās ar pirmstiesas kriminālprocesā nenoskaidrotu personu, pret kuru kriminālprocess izdalīts atsevišķā lietvedībā, uz sava vārda atvēra trīs norēķinu kontus, apzinoties, ka nebūs šo kontu patiesais labuma guvējs, vienā gadījumā nenorādot tiešas ziņas par patieso labuma guvēju, otrajā gadījumā norādot, ka ir kontā esošo līdzekļu patiesais īpašnieks, bet trešajā gadījumā norādot konta izmantošanu privātajām vajadzībām, un ar savu parakstu apliecinot, ka sniegtā informācija ir patiesa. Nodarījums kvalificēts saskaņā ar KL 195.¹ panta pirmo daļu kā trīs patstāvīgi noziedzīgi nodarījumi.

Saņēmis vienā no kontiem 11 500 euro ar norādītu maksājuma mērķi – aizdevuma līgums, D 5000 euro izņēma turpat bankā, bet 600 euro pārskaitīja uz citu kontu un tad izņēma skaidrā naudā. 11 000 euro D atdeva nenoskaidrotajai personai, bet savā rīcībā ieguva atlīdzību 500 euro apmērā.

Tiesa atzina, ka D personu grupā pēc iepriekšējas vienošanās ar personu, pret kuru kriminālprocess izdalīts atsevišķā lietvedībā, veica noziedzīga nodarījuma rezultātā iegūto finanšu līdzekļu slēpšanu, mainot to atrašanās vietu, iegūdamus līdzekļus savā valdījumā un tālāk tos nododot patiesā lauma guvējam, kas kvalificēts saskaņā ar KL 195.panta otro daļu.

Šajā gadījumā veidota noziedzīgu nodarījumu reālā kopība

Prakses piemērs (II)

Citā gadījumā veidota šo noziedzīgo nodarījumu ideālā kopība.

No sprieduma aprakstošās daļas izriet, ka A norēķinu kontā no konta, kas atvērts kredītiestādē Rumānijā, krāpniecisku darbību rezultātā divos maksājumos tika ieskaitīti naudas līdzekļi 29 088,72 euro apmērā. Tiesa secināja, ka tādējādi A darbības «bija vērstas uz to, lai noziedzīgi iegūtos līdzekļus, kas atradās viņa kontā bankā, iegūtu lietojumā, kā arī ar savām darbībām viņš slēpa viņa kontā ieskaitīto noziedzīgi iegūto līdzekļu patieso raksturu, izcelsmi un piederību. [..] Tādā veidā /pers. A/ veica noziedzīgi iegūtu naudas līdzekļu 29 088,72 euro apmērā, t.i., lielā apmērā, legalizēšanu, kā arī sniedza AS «SEB banka», t.i., juridiskajai personai, kas nav valsts institūcija un kas ar Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanas un terorisma novēršanas likuma 28.pantu pilnvarota pieprasīt informāciju par darījumu un tajā iesaistīto finanšu līdzekļu patieso īpašnieku vai patieso labuma guvēju un patiesā labuma guvēja naudas līdzekļu avotu, kā arī sniedza nepatiesas ziņas par klientu, par klienta veikto darījumu un tā patiesajiem apstākļiem».

Pamatojums, kādēļ nav jāveido noziedzīgu nodarījumu kopība

Gadījumā, ja izdarīta noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizēšana, KL 195.¹ pantā paredzētās darbības aptversies ar legalizēšanu veidojošām darbībām, kuru mērķis (nolūks) ir legalizēt noziedzīgi iegūtus līdzekļus, vai nu slēpjot vai maskējot gan legalizējamo līdzekļu patieso raksturu un noziedzīgo izcelsmi, gan to piederību, vai arī izpaudīsies kā Novēršanas likuma 5.panta pirmās daļas 2.punktā norādīto apstākļu slēpšana vai maskēšana.

Tie ir vienota procesa dažādi posmi, un situācijā, kad kāda noziedzīga nodarījuma sastāvā paredzētā prettiesiskā darbība – šajā gadījumā ziņu nesniegšana vai nepatiesu ziņu sniegšana par līdzekļu piederību un patieso labuma guvēju – ir cita nodarījuma objektīvās puses pazīme, noziedzīgu nodarījumu kopība neveidojas un noziedzīgais nodarījums uzskatāms par atsevišķu (vienotu) noziedzīgu nodarījumu, kas arī atbilst KL 23.panta pirmajā daļā noteiktajam.

DAŽI PROBLĒMJAUTĀJUMI (I)

Noziedzīgo nodarījumu bez predikatīvajiem noziegumiem izdarīšanas shēma ir visai līdzīga. Parasti tos izdara apsūdzētais personu grupā pēc iepriekšējas vienošanās ar pirmstiesas izmeklēšanā nenoskaidrotu personu (personām), kriminālprocess pret kuru (kurām) lielākoties izdalīts atsevišķā lietvedībā, vienojoties, ka apsūdzētais par atlīdzību atļaus veikt nelikumīgu maksājumu uz savu kontu, izņems ieskaitīto naudu un nodos to izmeklēšanā nenoskaidrotajai personai, zinot vai apzinoties šo naudas līdzekļu noziedzīgo izcelsmi. Apsūdzētais kontaktējas, tiekas ar šo nenoskaidroto personu, pārskaita tai naudu, šī persona nereti naudas izņemšanas laikā atrodas pie bankas vai citā norunātā vietā, lai uzreiz saņemtu apsūdzētā izņemto naudu un atlīdzinātu viņa pakalpojumu.

1) Kā šīm personām šādos apstākļos tomēr izdodas palikt nenoskaidrotām?

2) Par legalizācijas izdarītāju šajos gadījumos atzītas personas, kuras par atlīdzību atļauj izmantot savus kontus finanšu līdzekļu ieskaitīšanai, taču tos vispirms noziedzīgi iegūst šīs nenoskaidrotās personas, lielākoties izkrāpjot no ārvalstīs esošo personu kontiem. Vai ir pamats cerēt, ka praksē šīs legalizācijas procesu izdomājušās, uzsākušās, nodrošinājušās personas, bez kuru aktivitātēm nebūtu šo noziegumu, tiks identificētas un sauktas pie atbildības?

3) Par sludinājumu par «darba» piedāvājumu atvērt uz sava vārda kontus kredītiestādēs un visus datus, kuri dod iespēju izmantot uz viņu vārda atvērtos kontus un tiem piesaistītos maksāšanas līdzekļus – maksājumu kartes ar PIN kodiem, kontu un klientu numuriem, elektroniskās identifikācijas kodus šo kontu attālinātai vadībai (internetbankai) nodot trešo personu rīcībā, kā noziegumus veicinošā apstākļa «izķeršanu».

DAŽI PROBLĒMJAUTĀJUMI (II)

- 1) Tā kā KL 195.pantā ievietotā norma ir blanketa un tās saturu nosaka Novēršanas likums, vairākkārtēja tā grozīšana neveicina vienveidīgu krimināltiesību normas interpretāciju un tiesu praksi.
- 2) Vēl šodien visu instanču tiesas arvien saņem un izskata krimināllietas par noziegumiem, kuri izdarīti līdz grozījumiem Novēršanas likumā attiecībā par legalizāciju veidojošo darbību saturu, līdz ar to nav izveidojusies nedz tiesu prakse, nedz judikatūra, kas atbilstu aktuālajam tiesiskajam regulējumam.
- 3) Valsts prezidents Egils Levits 2020.gada 15.oktobrī intervijā Dienai, vērtējot valstī paveikto «naudas atmazgāšanas krāna aizvēršanā», atzina, ka ar diezgan koncentrētu un aktīvu rīcību tas izdevies, tai pat laikā norādot, ka «mēs esam no viena grāvja iegājuši otrā grāvī un tas ir kaut kādā veidā jāierobežo, lai mēs būtu ceļam pa vidu divu iemeslu dēļ, pirmkārt, tas traucē Latvijas ekonomikai, un, otrkārt, tas ir politisks jautājums. Pilsonim nav jātaisnojas, kā viņš – normāls pilsonis – izlieto savu naudu, tas nav demokrātisks jautājums, izņemot tad, ja viņš pārkāpj normu, ja ir konkrētas aizdomas. Bet tad šīs aizdomas ir jāpamato, nevis jāstaigā līdz un jāprasa: kāpēc tu nopirki to, kāpēc tu pārdevi to, jo demokrātiskā valstī tā tas nevar būt».

Lai arī tas ar tiesu praksi saistāms netieši, šī intervija, domājams, ir ļoti uzrunājoša.

Soda noteikšana

Sniegts ieskats par soda noteikšanu 27 personām, kuras KL 195.pantā paredzēto noziegumu izdarījušas pēc 2013.gada 1.apriļa, kad stājās spēkā ar 2012.gada 13.decembra likumu izdarītie grozījumi panta sankcijās, panta pirmajā daļā paredzot brīvības atņemšanu līdz trim gadiem (kopš 2019.gada 3.jūlija – līdz četriem gadiem), panta otrajā daļā – brīvības atņemšana uz laiku līdz pieciem gadiem, abās daļās paredzot iespēju piemērot arī īslaicīgu brīvības atņemšanu, piespiedu darbu un naudas sodu. Panta trešajā daļā tika paredzēta brīvības atņemšana uz laiku no trim līdz divpadsmit gadiem. Visās panta daļās alternatīvi paredzētais papildsods – mantas konfiskācija, tāpat kā trešajā daļā paredzētā probācijas uzraudzība, analizētajos gadījumos piemērota netika.

Tā kā lielākā daļa krimināllietu (16 no 21) izskatīta vienošanās procesā, tiesa visos gadījumos atzinusi, ka prokurora lūgtais soda veids un mērs atbilst KL 35. un 46.pantā noteiktajam, sods ir samērīgs izdarītajam un atbilst apsūdzētā personībai.

Noteiktais soda veids un mērs (iekavās – personas)

Pirmā daļa – brīvības atņemšana nosacīti – 8 mēneši (1); piespiedu darbs – 180 un 200 stundas (2);

Otrā daļa – brīvības atņemšana – 5 mēneši (1); īslaicīga brīvības atņemšana – 2 mēneši (1); brīvības atņemšana nosacīti – 6 mēneši un 1 gads 6 mēneši (2); piespiedu darbs – 100, 200, 220 stundas (3); naudas sods -10, 12, 22 minimālās mēnešalgas (3);

Trešā daļa – brīvības atņemšana nosacīti – 3 gadi (7), 3 gadi 2 mēneši (1), 3 gadi 6 mēneši (1), 3 gadi 9 mēneši (1), 4 gadi (1), 3 gadi un kā papildsods 100 stundas piespiedu darbs (1), 3 gadi un papildsods – naudas sods 50 minimālās mēnešalgas (1); naudas sods 60 minimālās mēnešalgas (1).

No 14 apsūdzētajiem par 195.panta trešajā daļā paredzēto noziegumu, 13 personām noteikta brīvības atņemšana nosacīti, 9 noteikts minimālais sods brīvības atņemšanas veidā uz 3 gadiem.

Augstākās tiesas Senāts par sodu ietekmējošo apstākļu izvērtējumu

Tiesai, apstiprinot starp prokuroru un apsūdzēto noslēgto vienošanos par vainas atzīšanu un sodu, atbilstoši Kriminālprocesa likuma 543.panta otrās daļas nosacījumiem jānovērtē noslēgtās vienošanās pamatotība arī daļā par apsūdzētajam nosakāmo sodu. Tiesai jāsniedz apsūdzētajam izraudzītā soda veida un mēra izvērtējums atbilstoši Krimināllikuma 46.panta otrās un trešās daļas nosacījumiem, ievērojot Krimināllikuma 35.panta otrajā daļā noteikto soda mērķi, un nosacītas notiesāšanas pamatojums atbilstoši Krimināllikuma 55.panta pirmās daļas nosacījumiem. Proti, tiesa spriedumā sniedz ziņas par apsūdzētā izdarīto noziedzīgo nodarījumu raksturu un radīto kaitējumu, viņa personību, atbildību mīkstinošiem un pastiprinošiem apstākļiem, norāda motīvus, kā šo ziņu izvērtējums ietekmējis soda veida un mēra izvēli apsūdzētajam, kā arī norāda apstākļus, kas bijuši par pamatu nosacītas notiesāšanas piemērošanai. Kriminālprocesa likuma 543.panta normas neuzliek tiesai pienākumu īpaši motivēt soda piemērošanu gadījumā, ja šādu motivāciju satur noslēgtā vienošanās un tiesa tai pievienojusies (AT Senāta 31.10.2019. lēmums lietā SKK-384/2019 (11410086515))

Prakses piemērs (I)

A, pašpārvaldes iestādes galvenā grāmatvede divu mēnešu laikā izkrāpa no sava uzņēmuma konta 43 765 euro, kurus pēc tam legalizēja. Apstiprinot noslēgto vienošanos, tiesa sodīja A par KL 177.panta trešajā daļā paredzēto krāpšanu ar brīvības atņemšanu uz 2 gadiem, par KL 195.pantā paredzēto legalizēšanu lielā apmērā – ar brīvības atņemšanu uz 3 gadiem, saskaņā ar KL 50.panta pirmo un trešo daļu galīgo sodu nosakot brīvības atņemšanu uz 3 gadiem 6 mēnešiem ar pārbaudes laiku uz 3 gadiem 6 mēnešiem.

Spriedumā norādīts, ka par apsūdzētās personību pirmstiesas kriminālprocesā noskaidrots – neprecējusies, uz nozieguma izdarīšanas brīdi atraitne, agrāk nesodīta, strādā SIA [X] par pārdevēju. Saskaņā ar KL 47.panta otro daļu par A atbildību mīkstinošu apstākli atzīstams tas, ka viņa vaļsirdīgi atzina savu vainu un nožēloja izdarīto, atbildību pastiprinoši apstākļi nav konstatēti. Tiesas secinājums – noslēdzot vienošanos, ir ievēroti KL 46.panta noteikumi, sods ir samērīgs izdarītajam un atbilst apsūdzētās personībai.

Prakses piemērs (II, III)

F, G un H organizētā grupā izdarīja izvairīšanos no nodokļu nomaksas, bet G un H izdarīja noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanu 185 439,73 euro apmērā. Spriedumā norādīts, ka par G un H atbildību mīkstinošu apstākli atzīts tas, ka viņi pilnībā atzinuši savu vainu un nožēlojuši izdarīto, atbildību pastiprinoši apstākļi nav konstatēti. Par apsūdzēto personību noskaidrots, ka viņi nav sodīti, G ir pastāvīga darba un dzīvesvieta, ģimene un apgādībā divi bērni, H ir pastāvīga dzīvesvieta, ģimene, apgādībā mazgadīgs bērns. Ņemts vērā, ka apsūdzētie atbilstoši Kriminālprocesa likuma 21.pantam ir sekmējuši krimināltiesisko attiecību noregulējumu, izvēloties vienkāršāku procesa veidu.

Prokurora viedoklis: [..] nav strīds, ka apsūdzēto [..] izdarītos noziegumus raksturo augsta bīstamības pakāpe, kā arī tie izdarīti organizētā grupā un, kas nodarījuši cietušajam mantisku zaudējumu. Bet šis apstāklis nevar būt par pamatu, lai apsūdzētajiem piespriestu sodu reālas brīvības atņemšanas veidā.

Turpinājums

Vainīgajai personai piespriestajam sodam jābūt vērstam uz visu kriminālsoda piemērošanas mērķa sasniegšanu, nevienam no tiem nepiešķirot izšķirošu nozīmi. Tikai tādā gadījumā ir iespējams nodrošināt efektīvu valsts reakciju uz noziedzīgiem nodarījumiem, kā arī panākt atbilstību starp valsts vārdā piemērojamo represiju un valsts, un katra indivīda interesēm, sekmēt personu tiesisku uzvedību un noziedzīgu nodarījumu novēršanu». G par 4 noziegumiem brīvības atņemšana uz 3 gadiem 3 mēnešiem ar tādu pašu pārbaudes laiku, H – par 4 noziegumiem brīvības atņemšana uz 4 gadiem 3 mēnešiem ar pārbaudes laiku uz 4 gadiem 3 mēnešiem.

Citā krimināllietā šāds pamatojums nosacīta soda piemērošanai personai par izvairīšanās no nodokļu nomaksas un legalizēšanu: «Vienojoties par sodu, tiek ņemti vērā Krimināllikuma 46.pantā paredzētie soda noteikšanas vispārīgie principi, tas ir, izdarītā noziedzīgā nodarījuma raksturs un radītais kaitējums, proti, ar noziedzīgo nodarījumu nav radīts morālais aizskārums vai fiziskas ciešanas, noziedzīgais nodarījums nav vardarbīgs [..]

Prakses piemērs (IV)

Ar pirmās instances tiesas spriedumu E par KL 177.panta otrajā daļā un 195.panta pirmajā daļā paredzētajiem noziegumiem sodīts ar brīvības atņemšanu uz 2 gadiem ar pārbaudes laiku uz 3 gadiem, D par KL 177.panta otrajā daļā paredzēto krāpšanu sodīts ar brīvības atņemšanu uz 1 gadu 6 mēnešiem ar pārbaudes laiku uz trim gadiem. Apsūdzētie personu grupā izkrāpuši no valsts budžeta it kā pārmaksāto pievienotās vērtības nodokli 10 000 euro apmērā un E tos legalizēja.

Apelācijas instances tiesa, atzīmējot, ka abos pantos ir paredzēti arī brīvības atņemšanai alternatīvi sodi, norādīja, ka spriedumā nav atrodami konkrēti argumenti brīvības atņemšanas soda piemērošanai abiem apsūdzētajiem. Atzīstot, ka izdarītie noziegumi ir ar augstu kaitīguma pakāpi, tiesa tai pat laikā atzīmēja pozitīvas ziņas par apsūdzēto personību – agrāk nav sodīti (tiesvedībā gan atrodas krimināllieta E apsūdzībā par KL 177. panta trešajā daļā un 195.panta trešajā daļā paredzētajiem noziegumiem), ir precējušies, E ģimenē 3 mazgadīgi bērni, D ģimenē -2, ir pastāvīga dzīvesvieta, nodarbināti, raksturojas pozitīvi, sūdzību par veselības stāvokli nav. Abi savu vainu atzina un nožēloja izdarīto, atbildību pastiprinoši apstākļi nav konstatēti, izmantojuši KPL 21.pantā paredzētās tiesības. E par KL 177.panta otro daļu – piespiedu darbs uz 120 stundām, par KL 195.panta pirmo daļu – 100 stundas, galīgais sods piespiedu darbs uz 200 stundā, D. par KL 177.panta otro daļu – piespiedu darbs uz 180 stundām

Moneyval ziņojumā par sodu

Atzīstot, ka maksimālais sods, kas paredzēts par noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanu, šķiet ekvivalents citām jurisdikcijām un citiem līdzvērtīgiem finanšu pārkāpumiem saskaņā ar Krimināllikumu, kā iespējamais negatīvais faktors tika norādīts, ka par nozieguma izdarīšanu personu grupā apsūdzētais kā sodu varētu saņemt tikai piespiedu darbu. Izvērtējot piemērotās sankcijas, atzīmēts, ka tās nešķiet pietiekami preventīvas un proporcionālas izdarītajam noziedzīgajam nodarījumam.

Tāpat tika paustas bažas, ka augstais nosacīto sodu īpatsvars, kas nereti tiek pamatots ar kriminālprocesa ilgumu kā mīkstinājošu apstākli, negatīvi ietekmē sankciju efektivitāti. Vērtētāju ieskatā, šis faktors nešķiet pietiekami būtisks, lai tā rezultātā lielāko daļu brīvības atņemšanas sodu izpildītu nosacīti, un juridiskais pamats soda mīkstināšanai nepadara nosacīta sprieduma pasludināšanu par tiesas pienākumu. Tā vietā tiesas varētu arī pienācīgi ņemt vērā ilguma faktoru, piespriežot samazinātus sodus, bet nenotiesājot nosacīti, kas ievērojami palielinātu šādu sankciju preventīvo ietekmi.

Direktīva (ES) 2018/1673 par sodu

Eiropas Parlamenta un Padomes 2018.gada 23.oktobra Direktīvā (ES) 2018/1673 par nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas apkarošanu ar krimināltiesībām noteikti veicamie pasākumi kriminālsodu efektivitātes palielināšanai, lai nodrošinātu, ka tiek piemēroti iedarbīgi, samērīgi un atturoši sodi.

Senatoru kopsapulces lēmums par sodu

Senāta Krimināllietu departamenta senatoru kopsapulces 2019.gada 19.jūnija lēmuma «Par tiesību normu par noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas novēršanu interpretāciju»

4.punkts:

«Lietās, kurās persona ir apsūdzēta par noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanu, lemjot par sodu, jāievēro Krimināllikuma 35. un 46.panta prasības. Nosakot soda veidu, jāņem vērā ne tikai vainīgā personība, bet arī izdarītā noziedzīgā nodarījuma raksturs un radītais kaitējums. Nav pieļaujama vainīgās personas nosacīta notiesāšana, ja nav iegūta pārliecība, ka vainīgais sodu neizciešot, turpmāk neizdarīs likumpārkāpumus. Vērtējot Krimināllikuma 55.panta piemērošanas iespēju, tiesai jāņem vērā ne tikai vainīgā personība, bet arī izdarītā noziedzīgā nodarījuma raksturs un radītais kaitējums, kā arī citi lietas apstākļi, īpašu uzmanību pievēršot Krimināllikuma 35.pantā noteiktajam soda mērķim».

PALDIES PAR UZMANĪBU!